

Biedrības “Veselības projekti Latvijai” sniegtās atbildes par nākamās Saeimas sastāvu un iespējamo ministra amata kandidātu, 07.10.2018.

LETA: Tagad vēlēšanu rezultāti ir pavisam skaidri, tāpēc vēlējos noskaidrot, kā vērtējat šos Saeimas sasaukumu no veselības politikas viedokļa? Vai Jums nav bažas, ka sadrumstalotības dēļ varētu ciest arī veselības aprūpes jautājumu risināšana?

Partiju programmās un priekšvēlēšanu debatēs iezīmējās daudzi veselības aprūpes jomas jautājumi, par kuriem politiķi bija vienprātis, piemēram, mērķtiecīga atalgojuma palielināšana veselības aprūpes darbiniekiem ir svarīga prioritāte JKP, Attīstībai Par!, Jaunajai Vienotībai, KPV LV, kā arī ZZS, kas jau ir spēruši pirmos soļus atalgojuma palielināšanas virzienā šogad. Mediķi droši vien būs ieguvēji no tā, ka jau pirmsvēlēšanu periodā lielākā daļa partiju bija vienotas jautājumā par nepieciešamību novirzīt būtisku finansējumu veselības nozarē strādājošajiem. Mēs ceram, ka politiķi savus solījumus turēs un arī 2019. gadā ārsti un medmāsas sajūtīs būtisku atalgojuma palielinājumu savos makos. Tāpat partijas ir apliecinājušas, ka ir ārkārtīgi svarīgi pārskatīt un veidot reālistiskus veselības pakalpojumu izmaksu tarifus – to uzsvērušas JKP, Attīstībai Par! un Nacionālā Apvienība.

No otras puses – ir jautājumi, par ko politiķu viedokļi priekšvēlēšanu periodā būtiski atšķīrās, piemēram, par to, vai Veselības aprūpes finansēšanas likums ir jāmaina vai jāatceļ vispār. Attīstībai Par! šī likuma atcelšana vai radikāla pārstrādāšana bija viens no galvenajiem priekšvēlēšanu solījumiem. Jānis Bordāns (JKP) piekrita, ka likums nav taisnīgs un racionāls piedāvājums, un arī KPV LV puda viedokli, ka veselības aprūpes pieejamība nav tieši jāsaista ar nodokļu nomaksu. Savukārt, ZZS, Jaunā Vienotība un Nacionālā apvienība uzskatīja, ka iesāktās reformas veselības aprūpes finansējuma jomā ir jāturpina, vienlaikus uzlabojot atsevišķas likuma nianšes. Saskaņa apgalvoja, ka ir “gatavi diskutēt”, jo esošā likuma versija arī viņus satrauc. Kā jaunievēlētais Saeimas sastāvs tiks galā ar šo jautājumu – un tas būs jārisina strauji – būs nopietns pārbaudījums.

Izaicinājumi politiķiem gaidāmi arī saistībā ar farmācijas nozari. Neskatoties uz to, ka vairāku partiju solījumos bija iekļauta zāļu cenu samazināšana, mūsuprāt, šī solījuma izpildei būs nepieciešama pārdomāta rīcībpolitika, lai ne tikai samazinātu cenas, bet arī nodrošinātu zāļu un aptieku pieejamību. Būs vajadzīgs stingrs mugurkauls un pretspars nozarē ietekmīgajam zāļu ražotāju un izplatītāju lobijam.

Mūsuprāt, pozitīvi ir tas, ka Saeimā ir ievēlēti līdz šim tur nebijuši, enerģiski cilvēki. Tas nozīmē, ka ievērojami mainīsies arī Sociālo un darba lietu komisijas sastāvs, kas daudzus gadus bija nemainīgs un vismaz veselības jomā nestrādāja tik efektīvi, kā to vēlējās sabiedrība un nevalstiskās organizācijas.

Domājot par veselības politikas tālāku veidošanu, ir redzams, ka Saeimā ievēlētie jaunie politiķi izprot nozares problēmas, grib spēcīgāk valsts lomu veselības aprūpē un uzlabot veselības aprūpes pieejamību. Mūsuprāt ir būtiski, ka Jaunā konservatīvā partija, KPV LV, Attīstībai Par!

un Jaunā Vienotība ir apliecinājušas savu atbalstu pašvaldību skaita samazināšanai, kas varētu palīdzēt ieviest efektīvākus risinājumus medicīnā, lai uzlabotu veselības aprūpes pieejamību, kvalitāti un efektivitāti.

LETA: Kā skatāties uz iespējamo ministru, vai redzat kādu potenciālo līderi šajā jautājumā?

Ar prognozēm šajā jautājumā esam piesardzīgi, jo tradicionāli ir vērojams, ka veselības ministrija nav pati iekārojamākā. No jaunpienācējiem veselības joma augsti prioritāšu sarakstā ir gan Attīstībai Par!, gan JKP, bet grūti pateikt, vai redzot faktiskos rezultātus un konkrētos ievēlētos cilvēkus situācija nav mainījusies. Teorētiski nozari varētu turpināt vadīt Anda Čakša, jo ZZS priekšvēlēšanu laikā izvēlējās Veselības ministriju kā savu prioritāro nozari, tomēr nav skaidrs vai ZZS šādu nostāju saglabās arī tad, ja viņu pārziņā nebūs Finanšu ministrija, un vai citas partijas būs gatavas Čakšas kundzei nozari uzticēt. Tas būs redzams tikai pēc partiju savstarpējām sarunām. Mēs ministra amatā vēlētos redzēt cilvēku ar skaidru un plašu redzējumu par to, kādai veselības aprūpes sistēmai jābūt nākotnē, tādu, kas labi orientējas visas nozares problemātikā, balsta savus lēmumus uz pierādījumiem un spēj virzīt pacientiem svarīgas reformas par spīti dažādu ieinteresētu pušu pretestībai. Veselības nozarē nekad nebūs iespējams veikt izmaiņas, kuras būs tīkamas visiem, tāpēc cilvēkam, kas uzņemsies atbildību par šo nozari, ir jābūt politiskajam “smagsvaram” un spējīgam ik dienu pieņemt nopietnus, sarežģītus lēmumus, kam būs tālejošas sekas. Vēlams, lai potenciālais veselības ministrs būtu ar savu iepriekšējo darbību pierādījis, ka šiem kritērijiem atbilst.